

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Memoriał w sprawie stosunków ludności polskiej w części Księstwa Cieszyńskiego przydzielonej do Czechosłowacji - Czeski Cieszyn, 07.10.1921 r.

Liczba stron oryginału

4

Liczba plików skanów

5

Liczba plików publikacji

5

Sygnatura/numer zespołu

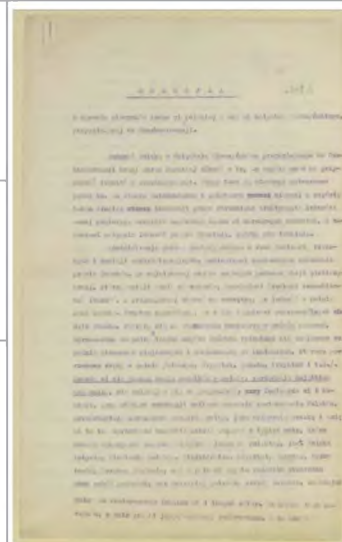
TR 028.047

Data wydania oryginału

1921

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY

KULTURA+

Digitalizacja

M E M O R J A L

28.47.1

w sprawie stosunków ludności polskiej w części Księstwa Cieszyńskiego, przydzielonej do Czechosłowacji.

Ludność Polska w Księstwie Cieszyńskim przydzielonym do Czechosłowacji traci coraz bardziej ufność w to, że wogóle może na przyszłość istnieć w Czechosłowacji. Winne temu są stosunki wytworzone przez to, że władze autonomiczne i państwowe ~~nie~~ niżej a częścią także drugiej ~~instancji~~ instancji przez stronnicze traktowanie ludności samej popierają wszelkie aspiracje ludności narodowych czeskich, a natomiast wazędzie ludność polską traktują, jakoby nie istniała.

Administracja gminna została oddana w ręce komisarzy rządowych i komisji administracyjnych. Komisarzami zamianowano wyłącznie prawie Czechów, po największej części czynnych podczas akcji plebiscytowej, którzy wzięli sobie za zadanie, wszelkimi środkami zczehizować ludność, a przynajmniej okazać na zewnątrz, że ludność w gminie jest czeska. Przytem zaznaczam, że o ile w gminach poszczególnych nie było Czechów, którzyby się na stanowisko komisarza w gminie nadawali, wprowadzono do gminy ^z innych części Państwa człowieka nie znającego zupełnie stosunków miejscowych i zamianowano go komisarzem, któremu poruczono rządy w gminie /Cieszyn, Frystat, Zawada, Trzyniec i t.d./. Ludzie ci nie płacą wcale podatków w gminie, zarządzają majątkiem tej gminy, nie oglądają się na przyszłość, ~~nie~~ Komisarze ci i komisje, przy których nominacji unikano wszędy zamianowania Polaków, przedstawiają naturalnie wszędy gminę, jako wyłącznie czeską i dzięki im to wyrugowano zupełnie szkoły polskie z takich gmin, które zawsze wykazywały znaczną większość ludności polskiej, jak: Polaka Lutynia, Niemiecka Lutynia, Wierzniewice, Frystat, Dąbrowa, Rychtwałd, Poręba, Zabłocie, zaś w gminach czysto polskich utworzono obok szkół polskich, bez wszelkiej potrzeby szkoły czeskie, zmuszając gminy do dostarczenia lokalności i innych ofiar. W sprawie tych zarządów, z gmin polski język urzędowy powyrzucano, a ze szkół

cieli polskich, którzy tylko tyle zawinili, że są Polakami. we wszystkich sprawach Komisje te naturalnie zastępują interes ludności czeskiej, krzywdząc nieraz dotkliwie ludność polską.-

Ale także i w władz państwowych, szczególnie w starostwach ludność polska nie doznaje obrony swych praw i świadkiem jest nieustannie różnych krzywd, które jej się dzieją. W sprawach szkolnych np. starosta fryzacki zajął stanowisko wrogo wobec szkolnictwa polskiego i zupełnie przychylił się do postanowień komisji gminnych administracyjnych, które postarał się o to, aby szkoły z językiem wykładowym polskim, zamieniono na szkoły czeskie. W czasie spisu ludności władze państwowe, szczególnie starostwa, popierały na każdym kroku ludność w kierunku przedstawienia ludności Śląska Cieszyńskiego, jako ludności czeskiej, lub ludności nie odczuwającej różnicy narodowości, a komisarze spisowi nalegali na tę ludność, aby zapisała jako narodowość /, narodowość śląską.-

Zarządzenia władz wydawane są tylko w języku czeskim i ludność polska nie znajduje nigdzie zrozumienia swoich potrzeb i stosunków. Urzędnicy we władzach są po najgłębszej części ludzienie, które stosunki miejscowych nie zna, a przedewszystkiem nie wie o języku polskim.-

Edając sobie dokładnie sprawę, z tego, że stosunki te są nienormalne i że ludność polska musi otrzymać odpowiednie prawa narodowe i że tylko w tych warunkach jest możliwe zgodne współżycie obywateli narodowości polskiej z innymi narodowościami, zamieszkajacemi Księstwo Cieszyńskie.-

Aby ludność nasza mogła odczuwać, że jest obywatelem Republiki Czesko-Słowackiej ze wszystkimi prawami i obywatelstwa tego wypływającymi i aby mogła pracować dla dobra swego i dobra Państwa, koniecznym jest, aby przedewszystkiem spełniono jej następujące zasadnicze żądania:

1) Natychmiastowe zniesienie utworzonych wbrew brzmienia ustaw i istniejących obecnie Komisji administracyjnych gmin i złożenie z urzędu gminnych Komisarzy rządowych, oraz natychmiastowe rozpiśnięcie wyborów do rad gminnych na podstawie istniejących ustaw wyborczych. Na czas i celem przeprowadzenia przygotowań do wyborów i samej akcji wyborczej należy stworzyć nowe gminne Komisje zawiadowcze

z prawami i obowiązkami dawnych wydziałów gminnych, a złożone z przedstawicieli ludności tych narodowości, do których się mieszkańcy danej gminy zaliczają w stosunku tym, jak spisy ludności w r. 1910 wykazały. Przy powoływaniu członków do tych komisji, kierować się ma władza propozycjami, postawionymi przez, w tym celu zwołane publiczne zgromadzenie dla ludności każdej narodowości z osobna w każdej gminie. Ostatnio rzucone żądanie stawiamy, ponieważ do bezstronności i sprawiedliwości obecnych gminnych komisji zawiadowczych, względnie Komisarzy rządowych wskutek ich stronnictwo i nienawiści do wszystkiego co polskie, wcale zaufania nie mamy.-

2) Ustawienie publicznych szkół ludowych i wydziałowych na nowo w tych miejscowościach, w których po 28 października 1918 r. aż do ostatniej chwili zamknięte zostały, z taką organizacją, jaką miały w czasie zamknięcia i oddania im tych budynków z urządzeniem, w których w czasie zamknięcia się mieściły.

3) Przyjęcia na nowo na posady w szkołach polskich wszystkich tych nauczycieli Polaków, którzy wydalenii zostali z posad, a którym komisje dyscyplinarne, złożone z przedstawicieli władzy i członków zamianowanych przez organizację polskich nauczycieli "TOWARZYSTWO NAUCZYCIELI POLSKICH w Czeskim Cieszynie" nie udowodniły popełnienia czynu karygodnego lub nieuczciwego lub też umyślnego zaniedbania obowiązków nauczycielskich.

Przy nominacji nauczycieli stałych, należy również oznaczyć stałą miejscowość pełnienia ich obowiązków, gdyż obecnie mianuje się ich bez podania miejscowości i co pewien okres czasu przerzuca na inne stanowiska.

4) Mianowanie polskich inspektorów powiatowych.

5) Poczynienie wszystkich starań celem uzyskania na posady w Starostwach w Cieszynie, we Frysztacie, w Polskiej Ostrawie, w Komisarjacie Policyjnym w Boguminie i w Morawskiej Ostrawie - urzędników Polaków, zamianowanie referentów polskich przy władzach krajowych powołanie do Krajowej Komisji zawiadowczej w Opawie, do rad szkolnych powiatowych i do Rady szkoleń Krajowej w Opawie, przedstawicieli ludności polskiej.-

6) Traktowanie Śląska Cieszyńskiego na równi ze Śląskiem Opawskim pod względem gospodarczym i równe popieranie stowarzyszeń

kulturalnych i gospodarczych polskich z instytucjami innych narodowości.-

7) Jak najspieszniejsze wynagrodzenie instytucjom kredytowym, które poniosły straty wskutek rozporządzenia stałego wydziału narodowego zgromadzenia Republiki Czeskosłowackiej z dnia 8 października 1920 r. Nr. 583 i rozporządzenia Dyrekcji skarbowej w Opawie z dnia 5 listopada 1920 r., nakazujące przeliczyć wkładki oszczędnościowe i pożyczki na walutę czeskosłowacką według różnych relacji tych strata, gdyż wielu instytucjom kredytowym szczególnie polskim grozi wskutek tego przeliczenia ruina.-

Powyższe żądania stawiamy w interesie nie tylko ludności polskiej, lecz także w interesie spokojnego współżycia z ludnością innych narodowości. Chcemy pełnić obowiązki, jakie na nas nakłada obywatelstwo czeskosłowackie, lecz mamy prawo także domagać się, ażeby nasze najżywniejsze prawa uwzględniano i pozwolono rozwijać się nam pod względem narodowym.-

Zaznaczamy, iż postulaty powyższe są wyrazem całej woli ludności polskiej Śląska Cieszyńskiego, która domaga się z całym naciskiem ich spełnienia.-

W Cieszynie Czeskim, dnia 7 października 1921 r.